

HØRINGSNOTAT

**Forslag til endringer i forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem -
tilsyn med barn i fosterhjem**

Forslag til endringer i forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem -tilsyn med barn i fosterhjem	1
1. Innledning	3
1.1 Om vedtatte endringer i barnevernloven § 4-22	3
1.2 Gjeldende rett.....	4
2. Departementets vurderinger og forslag.....	7
2.1 Innledning.....	7
2.2 Kommunens ansvar for å føre tilsyn	7
2.3 Hvilken kommune har ansvaret	9
2.4 Kommunens plikt til å føre tilsyn – krav til den som fører tilsynet på kommunens vegne ..	10
2.5 Informasjon til barnet om tilsynet	11
2.6 Kommunens plikt til opplæring og veiledning	12
2.7 Nærmere om utførelsen av tilsynet	13
2.8 Krav til tilsynsrapportens innhold.....	14
2.9 Krav til oppfølging av rapporten.....	15
2.10 Fylkesmannens tilsyn	15
3. Økonomiske og administrative konsekvenser	16
4. Forslag til forskriftsendringer.....	17
4.1 Endringer i forskrift om fosterhjem	17
4.2 Endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven	18

1. Innledning

1.1 Om vedtatte endringer i barnevernloven § 4-22

Ved behandlingen av Prop. 106 L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven* sluttet Stortinget seg til departementets forslag om endringer i barnevernloven § 4-22. Lovendringene ble vedtatt 13. juni 2013, jf. Innst. 395 L (2012-2013) og Lovvedtak 92 (2012-2013).

Barnevernloven § 4-22 fjerde, femte og sjette ledd lyder slik etter endringen:

Den kommune der fosterhjemmet ligger, har ansvar for godkjenning og tilsyn av hjemmet.

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

Formålet med lovendringen er å styrke tilsynet med barn i fosterhjem gjennom et mer profesjonalisert og tydelig kommunalt forankret tilsynsansvar. Bakgrunnen er at en rekke eksterne aktører og forskningsmiljøer over tid har påpekt svakheter ved hvordan dagens tilsyn med barn i fosterhjem er organisert og gjennomføres. Regelverket for tilsyn må sikre at det både blir ført tilsyn med det enkelte barn og at dette kan skje innenfor stabile og forutsigbare rammer. Kvaliteten på tilsynet må videre være forsvarlig.

Lovendringen innebærer at kommunen gis et klart ansvar for å føre tilsyn med det enkelte barn og et helhetlig ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av tilsynet. Det skal føres tilsyn med at det enkelte barn får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet. Kommunen har ansvar for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning. Kommunen må blant annet sikre at tilsynspersonene har nødvendig kompetanse om barns rettigheter i fosterhjemmet og om det å snakke med barn i en krevende livssituasjon. Kommunen har ansvaret for at tilsynet blir utført på en fullt forsvarlig faglig måte, jf. barnevernloven ny § 1-4 om krav til forsvarlige tjenester og tiltak. Dette betyr blant annet at det vil bli stilt mer konkrete krav til tilsynets innhold, innholdet i tilsynsrapportene og oppfølgingen av tilsynsrapportene. Samlet sett vil dette legge til rette for bedre kvalitet i tilsynet med barn i fosterhjem.

Lovendringen gir kommunen større administrativ frihet til å bestemme hvordan ansvaret for tilsynet med barn i fosterhjem skal organiseres. Det stilles ikke lenger krav til at det skal oppnevnes en bestemt tilsynsfører for det enkelte barnet. Dette innebærer at kommunen også gis økt frihet til å velge hvem som skal utøve tilsynet på kommunens vegne. Dette vil kunne avhjelpe dagens utfordring med å rekruttere tilsynspersoner.

Bakgrunnen for lovendringen er å gi kommunen et tydelig helhetlig ansvar, sikre tilstrekkelig tilgang til personer som kan føre tilsyn, samt sikre at enhver som utfører tilsyn har, eller får, tilstrekkelig kunnskap og kompetanse gjennom kommunens plikt til å sørge for nødvendig opplæring og veiledning.

Endringene må videre ses i sammenheng med andre endringer i barnevernloven. Det vises særlig til presisering og tydeliggjøring av barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn

etter omsorgsovertakelse (barnevernloven § 4-16) og nye regler om medvirkning og tillitsperson (barnevernloven § 4-1). Samlet sett styrker dette rettssikkerheten til barn i fosterhjem.

Før ikraftsettelse forutsetter lovendringen endringer i forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem (fosterhjemsforskriften). I proposisjonen er det særlig fremhevet at faglige metoder ved gjennomføringen av tilsynsbesøkene, opplæring og veiledning av tilsynspersonene samt krav til oppfølging etter besøk, er blant spørsmålene som vil bli vurdert. Det samme gjelder barnets rett til deltakelse og medvirkning.

Nedenfor følger departementets forslag til endringer i fosterhjemsforskriften

Departementet legger til grunn at det også er behov for sentralt utviklede faglige anbefalinger for tilsynsarbeidet.

Departementet vil for øvrig i en egen høring sende utkast til forskrift om medvirkning og tillitsperson.

1.2 Gjeldende rett

Nedenfor gis en kort oversikt over dagens regler om ansvaret for oppfølging og tilsyn med barn i fosterhjem, samt fylkesmannens ansvar for å føre tilsyn med kommunens oppfyllelse av sine plikter etter barnevernloven. I tillegg gis en kort omtale av endringene i reglene om barns medvirkning.

Ansvaret for oppfølgingen av barn i fosterhjem

Barneverntjenesten i omsorgskommunene har ansvar for å følge opp barn i fosterhjem. Oppfølgingsansvaret for barn kommunen har overtatt omsorgen for følger av barnevernloven § 4-16. Fosterforeldrene utøver den daglige omsorgen på vegne av barneverntjenesten etter en omsorgsovertakelse, jf. barnevernloven § 4-18, og på vegne av foreldrene ved frivillige plasseringer. Ved behandlingen av Prop. 106 L (2012-2013) sluttet Stortinget seg til departementets forslag om å tydeliggjøre barnevernets løpende og helhetlige ansvar for oppfølgingen av barnet. Stortinget vedtok på bakgrunn av dette endringer i barnevernloven § 4-16 jf. Innst. 395 L (2012-2013) og Lovvedtak 92 (2012-2013). Endringen er en tydeliggjøring av dagens regler.

Et vesentlig element i barneverntjenestens oppfølgingsansvar er å vurdere om omsorgsovertakelsen fungerer etter sitt formål. Barneverntjenesten må gjennom hele plasseringen også vurdere om barnet får nødvendig omsorg og behandling i samsvar med forutsetningene i plasseringsvedtaket. Barneverntjenesten vil også ha et ansvar for å foreta endringer i barnets omsorgssituasjon som viser seg å være nødvendige etter at omsorgsovertakelsen har vart en stund. Det kan for eksempel være nødvendig å flytte barnet til et annet fosterhjem. Det vil hele tiden være barneverntjenesten selv som har ansvaret for å vurdere hva som er nødvendig og forsvarlig oppfølging av det enkelte barn, og som må vurdere om vilkårene for omsorgsovertakelse fortsatt er til stede.

Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn i fosterhjem er nærmere regulert i fosterhjemsforskriften § 7. Forskriften pålegger barneverntjenesten å besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å sikre en forsvarlig oppfølging av barnet. Barneverntjenesten skal også gi fosterforeldre nødvendig råd og veiledning i forbindelse med plasseringen av det enkelte barn, så lenge plasseringen varer. Det er også barneverntjenesten i

omsorgskommunen som inngår avtale med fosterforeldrene om barneverntjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser, se fosterhjemsforskriften § 6.

Ansvaret for å føre tilsyn med barn i fosterhjem

Den kommunen der fosterhjemmet ligger har ansvar for tilsyn med fosterhjemmet, jf. barnevernloven § 4-22 femte ledd. I dette ligger i dag at barneverntjenesten blant annet har plikt til å oppnevne tilsynsfører for barn i fosterhjem, jf. barnevernloven § 4-22 fjerde ledd.

Det skal føres tilsyn uavhengig av om barnet er plassert med eller uten foreldrenes samtykke. Nærmere bestemmelser om tilsynet er i dag gitt i fosterhjemsforskriften §§ 8 og 9.

Formålet med å føre tilsyn med barn i fosterhjem er å føre kontroll med at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp, se forskriften § 8 annet ledd. Tilsynet supplerer barneverntjenestens egen kontroll og oppfølging av barnets situasjon i fosterhjemmet og er et viktig virkemiddel for å ivareta rettssikkerheten til barn i fosterhjem.

Barneverntjenesten i fosterhjemskommunen har ansvar for at det blir ført tilsyn. Dersom barnet er fosterhjemsplassert i en annen kommune enn i den kommune som har reist saken (omsorgskommunen), kan kommunene inngå avtale om at barneverntjenesten i omsorgskommunen skal ha ansvar for at det blir ført tilsyn, se forskriften § 8 tredje ledd.

Barneverntjenesten skal ved godkjenningen av fosterhjemmet oppnevne en særskilt tilsynsfører for barnet. Dette følger av forskriften § 8 fjerde ledd. Det stilles ingen krav til tilsynsførernes formelle kvalifikasjoner. Ved valg av tilsynsfører skal det legges vekt på å finne en person som barnet har eller kan få nødvendig tillit til, og som har særlige forutsetninger for å kunne utføre tilsynsoppgaven overfor det enkelte barnet. Videre skal det legges vekt på å finne en person som kan utføre tilsynsoppgaven over tid og som har en uavhengig rolle både overfor barneverntjenesten og fosterforeldrene. Fosterhjemsforskriften presiserer at barn som er fylt syv år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg ved valg av tilsynsfører. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Bestemmelsen er i samsvar med barnevernloven § 6-3.

Tilsynsførerens oppgave og funksjon er nærmere beskrevet i § 9 i forskriften. Tilsynsføreren skal ved utføring av tilsynet ha en uavhengig funksjon i forhold til både barneverntjenesten og fosterforeldrene, men skal samarbeide med barneverntjenesten til beste for barnet. Tilsynsføreren skal føre tilsyn med barnet så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, kan barneverntjenesten vedta at tilsynet skal reduseres til minimum to ganger i året. Dette forutsetter imidlertid at barnet har fylt 15 år, selv samtykker til en reduksjon av tilsynet og har bodd i fosterhjemmet i mer enn to år. Tilsynsfører skal få adgang til fosterhjemmet så ofte som nødvendig, og tilsynet skal tilrettelegges slik at barnet kan ta opp eventuelle problemer uten at fosterforeldrene er til stede.

Tilsynsføreren skal utarbeide en rapport etter hvert tilsyn som sendes til den barneverntjenesten som har ansvaret for at det blir ført tilsyn. Rapporten skal sendes i kopi til omsorgskommunen dersom det ikke er den som har ansvaret. Barneverntjenesten har som oppgave å påse at tilsynsføreren fører et forsvarlig og godt tilsyn med det enkelte barn. Barneverntjenesten skal blant annet kontrollere at det er gjennomført et tilstrekkelig antall

tilsynsbesøk, at det er levert rapport for hvert enkelt tilsynsbesøk og at besøkene er blitt gjennomført i henhold til regelverket.

Det er den kommunen som har omsorgen for barnet (omsorgskommunen), som har det økonomiske ansvaret for tilsynet.

Etter endringene i barnevernloven § 4-22 er ansvaret for å føre tilsyn med det enkelte barn i fosterhjem lagt til kommunen og ikke barneverntjenesten. Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Det skal derfor ikke føres tilsyn med unge over 18 år, selv om ungdommen fortsatt bor i fosterhjem som et barneverntiltak. Kommunen skal videre sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning. En nærmere beskrivelse av innholdet i lovendringen fremgår av kap. 1.1.

Fylkesmannens tilsyn med kommunene

Fylkesmannen fører tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter barnevernloven, jf. barnevernloven § 2-3 b. Dette ansvaret omfatter også å føre tilsyn med at barneverntjenesten har oppnevnt tilsynsfører for barn i fosterhjem. Fylkesmannen kan pålegge kommuner å rette forhold som er i strid med bestemmelsene i barnevernloven, jf. kapittel 10 A i kommuneloven.

Medvirkning og tillitsperson

Barnekonvensjonens artikkel 12 fastslår at barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal ha rett til fritt å gi uttrykk for disse i alle forhold som vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Barnets rett til å bli hørt kommer til uttrykk i ulike bestemmelser i barnevernloven. Barnevernloven § 6-3 regulerer barns rettigheter under saksbehandlingen. Alle barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. Det følger av barnevernloven § 6-1 første ledd at forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i barnevernloven. Også forvaltningsloven inneholder bestemmelser som gir barnet en rett til å uttale seg og få si sin mening før det tas avgjørelser som angår dem.

Ved behandlingen av Prop. 106 L (2012-2013) sluttet Stortinget seg til departementets forslag om å tydeliggjøre plikten til, og viktigheten av, at barn og unge i barnevernet får mulighet til god informasjon og medvirkning under hele saken og forløpet i barnevernet. Stortinget vedtok en overordnet lovbestemmelse om barns medvirkning i barnevernloven § 4-1 nytt annet ledd. Alle instanser som har oppgaver etter barnevernloven omfattes av denne overordnede bestemmelsen, og barnets rett til medvirkning skal gjelde i alle forhold som vedrører barnet. Bakgrunnen for lovendringen er å styrke barn og unges deltakelse og innflytelse i praksis.

For ytterligere styrking av barnets rett til medvirkning, er det videre presisert i barnevernloven § 4-1 nytt annet ledd at barnet kan gis anledning til i møter med barnevernet å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Denne tillitspersonen vil kunne gi barnet større trygghet i sitt møte med barnevernet. Regelen gjelder for barn som er under barnevernets omsorg, og ikke barn som er frivillig plassert.

2. Departementets vurderinger og forslag

2.1 Innledning

Endringene i barnevernloven § 4-22 forutsetter at det foretas endringer i forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem (fosterhjemsforskriften) §§ 8 og 9.

Forslagene omfatter ansvaret for å føre tilsyn med alle barn i fosterhjem, uavhengig av plasseringsgrunnlag.

2.2 Kommunens ansvar for å føre tilsyn

Bakgrunn

Barn plassert i fosterhjem er i en sårbar situasjon og kan mangle mulighet til selv å gi uttrykk for synspunkter på egen livssituasjon. Fosterbarn vil ofte heller ikke ha nære pårørende som kan målbære og fremme deres interesser på tilstrekkelig måte. I tillegg innebærer plassering i fosterhjem at barnet plasseres i et privat hjem med de begrensninger dette har for åpenhet og mulighet for innsyn i hvordan barnet har det i dagliglivet. Et vesentlig formål med tilsynet er å avdekke tilfeller der barn ikke får forsvarlig omsorg.

Tilsynet supplerer barneverntjenestens egen kontroll og oppfølging av barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. §§ 4-5 og 4-16, og er et viktig virkemiddel for å ivareta rettssikkerheten til barn som er i fosterhjem.

Innholdet i ansvaret

Endringene i barnevernloven § 4-22 gir kommunen, og ikke barneverntjenesten, ansvaret for tilsynet. Kommunen har etter lovendringen plikt til å føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Kommunen som sådan får dermed en tydeligere tilsynsplikt enn plikten barneverntjenesten har i dag til å oppnevne tilsynsfører til barn i fosterhjem. Forskriften § 8 første ledd må endres i overensstemmelse med lovendringen.

Plikten til å føre tilsyn betyr at kommunen har ansvaret for at tilsyn med hvert enkelt barn blir utført på en fullt ut faglig forsvarlig måte. Kommunen har et helhetlig ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av tilsynet. Tilsynet må utføres i henhold til gjeldende regelverk og i lys av faglige anbefalinger. Kravet til forsvarlige tjenester og tiltak er presisert i barnevernloven § 1-4. Denne bestemmelsen er vedtatt i Stortinget i juni 2013 ved behandlingen av Prop. 106 L (2012-2013). Forsvarlighetskravet gjelder også utøvelsen av kommunens tilsynsansvar for barn i fosterhjem.

Etter lovendringen er formålet med tilsynet tatt inn i barnevernloven § 4-22 femte ledd. Lovfestingen av formålet gir tydeligere krav til tilsynets innhold. Formålet er formulert i to deler:

- At barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet
- At forutsetninger som ble lagt til grunn ved plasseringen blir fulgt opp

Dagens fosterhjemsforskrift § 8 annet ledd første punktum har en ordlyd som ligger svært nær den nye formålsbestemmelsen i loven. Departementet foreslår at det også i forskriften § 8 annet ledd, på samme måte som i loven § 4-22 femte ledd, fremgår at kommunen skal føre tilsyn med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn ved plasseringen blir fulgt opp.

Departementet foreslår videre å videreføre dagens § 8 annet ledd annet punktum. Dette er en bestemmelse som presiserer at tilsynet også omfatter ivaretagelse av barnets etniske, kulturelle og språklige bakgrunn, der samisk særlig fremheves. Bestemmelsen har sammenheng med forskriften § 4 der det fremgår at barneverntjenesten ved valg av fosterhjem skal ta tilbørlig hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Bestemmelsen trådte i kraft 1. mai 2012.

Etter lovendringen pålegges også kommunen å sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning. Formålet er å sikre god kompetanse under tilsynet. En nærmere omtale av innholdet i dette kravet gis i punkt 2.6.

Nærmere om organiseringen av tilsynsoppgaven

Lovendringen gir kommunen større fleksibilitet med hensyn til hvordan tilsynet administrativt skal organiseres. Dette gir mulighet til å organisere tilsynsarbeidet tilpasset forholdene i den enkelte kommune. I proposisjonen presiseres at kommunen skal kunne velge å legge ansvaret for å gjennomføre tilsynsbesøkene til en av de andre tjenestene i kommunen, for eksempel til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Forslaget åpner også for at kommunen kan velge å benytte eksterne aktører til å gjennomføre tilsynsbesøkene på kommunens vegne, eller at kommuner inngår samarbeid om gjennomføringen av tilsynsbesøkene. I tillegg til at kommunene gis større frihet til å organisere tilsynsarbeidet, stilles det heller ikke lenger krav om at det skal oppnevnes en bestemt tilsynsfører til det enkelte barnet. Dette vil kunne avhjelpe dagens utfordringer med å rekruttere et tilstrekkelig antall personer til å utføre tilsynet.

Dersom kommunen velger å benytte eksterne til å gjennomføre tilsynet, vil kommunen likevel ha det hele og fulle faglige ansvaret for at tilsynet utøves på en forsvarlig måte. Dette innebærer blant annet at de som gjennomfører tilsynet må være underlagt kommunens instruksjonsmyndighet og at de både omfattes av kommunens internkontroll og av fylkesmannens tilsyn med kommunen.

Et godt tilsyn forutsetter legitimitet både innad i kommunen og blant de som direkte er berørt av tilsynet. Uavhengighet overfor barneverntjenesten og fosterforeldrene er viktig for å etablere troverdighet i tilsynssituasjonen og for å ivareta tilsynsfunksjonen på en forsvarlig måte. At barnevernloven legger tilsynsansvaret til kommunen og ikke direkte til barneverntjenesten som i dag, innebærer i prinsippet en større avstand til barneverntjenesten. At tilsynet føres tilstrekkelig uavhengig av barneverntjenesten eller fosterforeldrene er et viktig element ved vurderingen av om tilsynet kan anses som forsvarlig. Dette må det tas hensyn til ved valg av organisasjonsmodell. For eksempel vil det for mindre kommuner, med få ansatte i barneverntjenesten, kunne være utfordrende å fremstå med tilstrekkelig uavhengighet dersom barneverntjenesten brukes som tilsynsansvarlig. I dag stilles det kun krav til uavhengighet for den som fører tilsynet. For nærmere omtale av krav til uavhengighet for den som fører tilsynet, vises til kap. 2.4 og forskriftsforslaget § 8 tredje ledd.

Behandling av personopplysninger

Ved utføring av tilsyn vil både kommunen som ansvarlig for tilsynet, og den som utfører tilsyn, motta, registrere og behandle taushetsbelagte opplysninger. Kommunen som ansvarlig må sikre at personopplysninger om barn og familier ikke brukes urettmessig eller kommer uberettigede i hende. Hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet er sentrale hensyn for ivaretagelse av informasjonssikkerhet, se personopplysningsloven § 13.

Personopplysningsloven § 13 og personopplysningsforskriften kapittel 2 setter generelle krav til informasjonssikkerheten i systemer hvor det skal behandles personopplysninger.

Kommunen er å anse som ansvarlig for behandling av personopplysninger knyttet til gjennomføring av tilsyn og utarbeidelsen av tilsynsrapportene, og har det hele og fulle ansvaret for at tilsynet utøves på en forsvarlig måte. Dette gjelder uavhengig av om tilsynet gjennomføres av kommunens egne medarbeidere eller av eksterne. Dersom private benyttes vil disse være underlagt kommunens instruksjonsmyndighet og omfattes av kommunens internkontroll og av fylkesmannens systemtilsyn med kommunen.

Det forutsettes at kommunene ved utføring av tilsynet oppfyller de kravene som stilles i personopplysningsloven. Dette innebærer blant annet at kommunen må sørge for å inngå nødvendige databehandleravtaler dersom kommunen velger å benytte eksterne til å utføre tilsynet på kommunens vegne, jf. personopplysningsloven § 13, jf. § 15 og personopplysningsforskriften kapittel 2.

Klare databehandleravtaler mellom kommuner og de som utfører tilsyn, med blant annet bestemmelser om hvilke opplysninger som skal registreres, føringer knyttet til overholdelse av taushetsplikt om de forholdene som konstateres i gjennomføringen av tilsyn, håndtering/registrering av opplysninger i tilsynsrapporten er forutsetninger for at kommunen skal kunne ivareta sin rolle som behandlingsansvarlig og for at fosterfamiliens og barnets rettsikkerhet og personvern ivaretas på en tilfredsstillende måte. Det understrekes at enhver som utfører tjeneste eller arbeid på kommunens vegne i henhold til barnevernloven er bundet av lovbestemt taushetsplikt etter barnevernloven § 6-7.

Internkontroll

Kommunen skal føre internkontroll for å sikre at kommunen utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov, se barnevernloven § 2-1 annet ledd. Denne plikten vil også gjelde ansvaret for å føre tilsyn med barn i fosterhjem, og inkluderer eksterne i den grad slike benyttes for å utføre tilsynsoppgaven. Et godt system for internkontroll er et viktig virkemiddel for å sikre forsvarlig gjennomføring av dette ansvaret.

2.3 Hvilken kommune har ansvaret

Lovendringene innebærer ingen endringer i ansvarsfordelingen mellom kommuner. I proposisjonen forutsettes at det fortsatt skal være den kommunen der fosterhjemmet ligger (fosterhjemskommunen)¹ som skal ha ansvaret for tilsynet med barn i fosterhjem, mens omsorgskommunen har finansieringsansvaret for tilsynet med barnet. Det er altså lagt til grunn at dagens ansvarsfordeling mellom fosterhjemskommune og omsorgskommune videreføres.

Av forenklingshensyn foreslår departementet at begrepet fosterhjemskommunen brukes gjennomgående i forskriften §§ 8 og 9 når det gjelder reguleringen av tilsynsansvaret. Dette betyr at forskriften § 8 tredje ledd foreslås endret slik at dagens første punktum utgår som overflødig. Videre må forskriften § 8 tredje ledd endres slik at det går fram at det er fosterhjemskommunen og ikke barneverntjenesten i fosterhjemskommunen, som kan inngå avtale med omsorgskommunen om å overføre ansvaret for tilsynet.

---

¹ Forskrift om fosterhjem § 1 nr.3

2.4 Kommunens plikt til å føre tilsyn – krav til den som fører tilsyn på kommunens vegne

Kommunen har ansvar for å føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem, og det skal gjennomføres tilsynsbesøk med direkte kontakt med barnet og fosterhjemmet. Etter nye regler utgår begrepet ”tilsynsfører” fra barnevernloven, og det stilles ikke lenger krav om at tilsynet skal utføres av en bestemt person oppnevnt for det enkelte barn. I stedet skal det legges større vekt på generelle krav til egnethet, opplæring og hvordan oppgaven utføres.

En slik tydeligere rendyrkning av tilsynsfunksjonen er supplert med adgangen til å ha en egen tillitsperson. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til, jf. nytt annet ledd i barnevernloven § 4-1. I proposisjonen fremheves at det kan være naturlig at tillitspersonen er til stede sammen med barnet og støtter barnet under tilsynet når han eller hun skal fortelle hvordan situasjonen i fosterhjemmet oppleves.

Barnets medvirkning

Barnets medvirkning er avgjørende for at tilsynet skal fungere etter sitt formål. At barnets opplevelse av hvordan forholdene er i fosterhjemmet blir forsvarlig belyst er helt sentralt. Kommunen må ved valg av tilsynspersoner legge stor vekt på å finne personer som er egnet til å kunne skape tillit i tilsynssituasjonen. Dette forutsetter ikke at det er spesiell tilknytning mellom tilsynsperson og barnet, men at den som fører tilsyn evner å forstå og samhandle med barnet på en god og hensiktsmessig måte. I proposisjonen understrekes hensynet til nærhet og kontinuitet. Det vil ofte kunne være en fordel om samme person over tid fører tilsyn med det enkelte barn. En slik kontinuitet vil kunne lette prosessen med å oppnå nødvendig trygghet i tilsynssamtalene med barnet. Kjennskap til barnet og fosterforeldrene over tid vil også kunne bidra til større kvalitet på tilsynspersonens observasjoner under tilsynet.

Egnethet

Et spørsmål er om forskriften bør stille formelle krav til den som skal føre tilsyn. En nødvendig forutsetning er at personen er egnet til å utføre oppgaven og departementet foreslår å forskriftsfeste et slikt krav. Hva som skal til for å være egnet, vil bero på en konkret vurdering der forutsetninger for å kunne skape åpenhet i tilsynssituasjonen er sentralt. I proposisjonen forutsettes at kommunen sikrer at de som skal utøve tilsynet har nødvendig erfaring og kunnskap om arbeid med barn. Slik kompetanse vil ofte kunne gi den nødvendige egnetheten og vil være et viktig moment i en slik vurdering. Departementet foreslår imidlertid ikke at det i forskriften stilles et ubetinget krav om forutgående erfaring og kunnskap om arbeid med barn. Etter departementets vurdering er det like viktig å se kompetansekravene til tilsynspersonene i sammenheng med kommunens opplærings- og veiledningsansvar. En god opplæring vil sikre nødvendig kompetanse ved utøvelsen av tilsynet.

Departementet foreslår etter dette at forskriften stiller krav om at personen må være egnet. Innholdet i dette kravet må beskrives nærmere i retningslinjer, herunder betydningen av erfaring og kunnskap om arbeid med barn. Det vises til forskriftsutkastet § 8 fjerde ledd første punktum. Det vises videre til kap. 2.6 om kommunens opplærings- og veiledningsplikt.

Uavhengighet

Uavhengighet er nødvendig for å etablere legitimitet og troverdighet i tilsynssituasjonen. At tilsynet føres uavhengig av barnevernsaken eller fosterforeldrene er et viktig element ved vurderingen av om tilsynet kan anses som forsvarlig. Kommunen må derfor sikre at den som fører tilsyn har en tilstrekkelig uavhengig funksjon både i forhold til barneverntjenesten og fosterforeldrene, jf. forskriftsutkastet § 8 fjerde ledd.

Dersom barnet er plassert i et fosterhjem i omsorgskommunen, og tilsynsbesøkene skal gjennomføres av noen med tilknytning til barneverntjenesten, må uavhengighet ivaretas ved at tilsyn uansett ikke utføres av en person som har hatt direkte befatning med barnevernsaken.

Kompetanse i minoritetsbarns språk og kultur

Et særskilt spørsmål er om innholdet i dagens forskriftsbestemmelse (§ 8 fjerde ledd siste punktum) om tilsynsførers kompetanse i minoritetsbarns språk og kultur, bør videreføres. Bestemmelsen er ny (1. mai 2012) og er tatt inn etter en konsultasjonsprosess med Sametinget. Endringene i tilsynsreglene endrer ikke hovedintensjonen bak bestemmelsen, som er å legge til rette for barnets medvirkning. Departementet foreslår derfor at regelen videreføres.

Politiattest

Etter barnevernloven § 6-10 stilles krav om politiattest for personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem. Regelen er nærmere presisert i forskrift om politiattester § 4. Dagens forskrift stiller imidlertid krav om politiattest for ”tilsynsførere”. Departementet foreslår derfor at begrepet i politiattestforskriften endres slik at forskriften § 4 gjelder kommunens plikt til å kreve politiattest etter barnevernloven § 6-10 første ledd for ”personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem”.

Taushetsplikt

Den som fører tilsyn er bundet av taushetsplikt i henhold til barnevernloven § 6-7. Eksterne som utfører tilsynsoppgaver for kommunen vil også omfattes av taushetspliktbestemmelsen. Taushetsplikten etter barnevernloven er noe strengere enn det som følger av de alminnelige reglene i forvaltningsloven og omfatter alle opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. Dette innebærer at alle som skal utføre tilsyn på kommunens vegne vil være bundet av en streng lovbestemt taushetsplikt ved utførelsen av dette arbeidet.

2.5 Informasjon til barnet om tilsynet

Et viktig element i barnets rett til medvirkning er å få god informasjon om hva tilsyn innebærer og hvem som fører tilsyn. I dag skal barnet høres før tilsynsfører oppnevnes, og barnet skal på det tidspunktet fosterhjemmet godkjennes, få vite hvem tilsynsføreren er, jf. dagens § 8 fjerde til sjette ledd. Lovendringene forutsetter enkelte justeringer av disse reglene.

Som nevnt skal barnet etter dagens regler gis anledning til å uttale seg før tilsynsfører velges, se forskriften § 8 nåværende femte ledd. Regelen har sammenheng med at det i dag skal oppnevnes en tilsynsfører som har særlige forutsetninger for å utføre tilsynsoppgaven overfor det enkelte barnet. Etter nye regler stilles det mer generelle krav til egnetheten til den som utfører tilsynet, og ikke krav knyttet opp mot det enkelte barn. Departementet ser det imidlertid fortsatt som viktig at barn gis mulighet til medvirkning. For eksempel vil det være av betydning å få klarhet i om det foreligger forhold som kan ha innvirkning på vedkommendes forutsetninger for å føre tilsynet. I barnevernloven § 4-1 nytt annet ledd presiseres at barnet skal gis mulighet til medvirkning. Dette vil ivareta barnets rett til medvirkning, og departementet foreslår derfor at dagens § 8 femte ledd utgår.

I dag skal tilsynsfører oppnevnes ved godkjenningen av fosterhjemmet og barnet og fosterforeldrene skal orienteres om hvem som er tilsynsføreren jf. forskriften § 8 nåværende fjerde og sjette ledd. Etter nye regler vil spørsmålet være om kommunen på det tidspunkt fosterhjemmet godkjennes for et enkelt barn, skal ha bestemt hvilken person som skal føre tilsynet. Hensynet til barnet taler klart for at barnet, når fosterhjem er godkjent, så langt som

mulig blir orientert om hvem som skal føre tilsynet – ikke bare hvilken tjeneste i kommunen som har ansvaret. Departementet foreslår at dette tas inn i forskriften § 8 sjette ledd. I tillegg må kommunen orientere barnet og fosterforeldrene om hva tilsyn innebærer, herunder om fylkesmannens rolle. Det er viktig at det går klart frem at barnet fritt kan ta opp eventuelle problemer eller utfordringer i fosterhjemmet. Informasjonen må være tilpasset barnets alder og modenhet.

2.6 Kommunens plikt til opplæring og veiledning

Etter lovendringen er ansvaret for nødvendig opplæring og veiledning til de som utøver tilsynet, lagt til kommunen. Kommunens plikt til nødvendig opplæring og veiledning er en viktig del av målet om økt profesjonalisering. Fosterhjems kommunen er ansvarlig for at den som utfører tilsynet fører et godt og forsvarlig tilsyn med det enkelte barn. Opplæringen og veiledning skal sikre at den som fører tilsynet har tilstrekkelige forutsetninger til å utføre denne oppgaven. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen har et faglig ansvar for de som utfører tilsyn, og skal sikre at tilsynspersonene får nødvendig opplæring og veiledning både før og under tilsynsarbeidet. Dette innebærer blant annet at de som utfører tilsyn må gjennomføre grunnopplæring og oppfølgingskurs, og ta i mot tilpasset veiledning.

Nødvendig opplæring må gi generell kunnskap og kompetanse, blant annet om barns rettigheter og å samtale med barn i en krevende og utsatt livssituasjon. Den som fører tilsyn må videre gis kompetanse til å forstå og samhandle med barn på en god og hensiktsmessig måte. Det vises for øvrig til kap. 2.7.

Videre må de som utfører tilsynet ha god kunnskap om barneverntjenestens ansvar for den enkelte plassering, og kommunens tilsynsansvar og tilsynsfunksjonen som sådan – de generelle rammene for tilsynsarbeidet og for fosterhjems plasseringen. De som utfører tilsyn må videre få nødvendig opplæring med hensyn til å skrive rapport etter tilsynsbesøkene, jf. punkt 2.9. Den som utfører tilsyn må også få nødvendig kunnskap om barnet og fosterhjemmet.

Veiledningsansvaret omfatter oppfølging av tilsynspersonen i forbindelse med utøvelse av tilsynet, herunder rapportskriving.

Tilsynspersonens nye rolle stiller krav om systemforståelse kombinert med kunnskap om barn. Forslaget til endringer i forskriften er ment å tydeliggjøre og spisse kommunenes opplærings- og veiledningsplikt ovenfor de som utfører tilsyn. Det må legges til rette for et tilgjengelig og tilpasset tilbud om opplæring og veiledning for målgruppa. Mer detaljerte krav til innholdet i opplæringen og veiledningen egner seg best i faglige retningslinjer. I dag er det Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) som har ansvaret for å tilby opplæringskurs for tilsynsførere, og som utarbeider kursmateriale. Dette bidrar til en ensartet og helhetlig opplæringsvirksomhet. Departementet legger til grunn at det fortsatt er behov for sentralt utarbeidet opplæringsmateriell.

At kommunen har ansvar for nødvendig opplæring og veiledning er ikke til hinder for at for eksempel flere kommuner går sammen om et opplæringstilbud, eller at opplæringen utføres av eksterne som kommunen benytter til å gjennomføre tilsynet. Den enkelte kommune må imidlertid gjennom sin internkontroll sørge for at kommunen oppfyller sin selvstendige plikt.

Bestemmelsene foreslås regulert i fosterhjemsforskriften § 8 femte ledd.

2.7 Nærmere om utførelsen av tilsynet

Tilsynets omfang

Regelmessige tilsynsbesøk er nødvendig for å kunne føre et forsvarlig tilsyn med barn i fosterhjem. Dagens § 9 annet ledd stiller krav til tilsynets omfang. I proposisjonen forutsettes at det fortsatt skal gjennomføres tilsynsbesøk slik som fastsatt i dagens forskrift. Etter dagens regler skal det føres tilsyn med barnet så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. Bestemmelsen bør videreføres, men slik at plikten til å gjennomføre nødvendige tilsyn rettes mot kommunen.

Et spørsmål er hvilken instans som skal vedta at tilsynet skal kunne reduseres i omfang, slik dagens regler åpner for. Dagens vilkår er at barneverntjenesten i fosterhjems kommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, at barnet samtykker, er over 15 år og har vært plassert minst 2 år i fosterhjemmet. Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen, men understreker at dette unntaket bare bør anvendes i tilfeller der det er åpenbart at plikten til nødvendig tilsyn kan ivaretas med to årlige tilsyn.

Det er barneverntjenesten i omsorgskommunen som har ansvaret for oppfølgingen av barnet og fosterhjemmet, og som vil ha nødvendig informasjon i forbindelse med en vurdering av om det er forsvarlig å redusere omfanget av tilsynet. Det er derfor en forutsetning at barneverntjenesten i omsorgskommunen er enig i at to årlige tilsyn er tilstrekkelig. Departementet har vurdert om vedtakskompetansen bør legges til barneverntjenesten i omsorgskommunen. Departementet foreslår imidlertid under tvil å videreføre dagens bestemmelse om at fosterhjems kommunen som tilsynsansvarlig har vedtakskompetansen. Se forskriftsutkastet § 9 første ledd.

Krav til tilsynets innhold

Departementet foreslår videre å stille noe mer konkrete krav enn i dag til hvordan tilsynet skal utøves. Kravene må utfylles med faglige retningslinjer om hvordan tilsynet utøves, herunder om samtaler med barn.

Rammene for tilsynet går fram av barnevernloven § 4-22 femte ledd jf. forskriften § 8 annet ledd. Det skal føres tilsyn med to sentrale forhold: hvorvidt barnet får forsvarlig omsorg og om forutsetningene som ble lagt til grunn ved plasseringen blir fulgt opp. Tilsynet skal dermed både avdekke hvordan barnet opplever sin situasjon i fosterhjemmet, og være et mer helhetlig tilsyn med hvordan omsorgen for barnet ivaretas. Informasjon om oppholdet fra barn og unge selv er en sentral del av vurderingsgrunnlaget. Departementet foreslår at det presiseres i § 9 tredje ledd at fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. § 8 annet ledd.

Departementet legger til grunn at den som fører tilsyn alltid skal ta kontakt med det enkelte barn i fosterhjem. Etter dagens regler skal det legges særlig vekt på å finne frem til en tilsynsfører som barnet har, eller kan få nødvendig tillit til. Etter nye regler vektlegges i stedet generell kompetanse i å samtale med barn for at den som fører tilsyn skal kunne etablere nødvendig trygghet og åpenhet i tilsynssituasjonen. Dette forutsetter ikke en spesiell relasjon mellom barnet og den som fører tilsynet, men at den som fører tilsynet samhandler med barnet på en god og hensiktsmessig måte. Departementet viser for øvrig til at barn under barnevernets omsorg vil ha adgang til å ha med en egen tillitsperson under tilsynet.

Kontakten med barnet og hvordan samtalene gjennomføres, må tilpasses barnets alder. Det må legges til rette for at barna gis gode muligheter til å komme frem med sine opplevelser. Barna må lyttes til og tas på alvor. Samtidig må de barna som av ulike grunner ikke vil fortelle hvordan de opplever situasjonen, få slippe å si noe. Som bakgrunn for samtalene må blant annet foreligge kjennskap til grunnlagsdokumenter som plasseringsvedtak og omsorgsplan, eventuelt tiltaksplan. Nærmere veiledning om tilsynsmetoder og samtaler med barn er temaer som er egnet for faglige retningslinjer.

Opplysningene fra samtalene med barn og unge inngår som en sentral del i vurdering og konklusjon etter tilsynet, sammen med dokumentasjon knyttet til det enkelte barn. Vurderingen av om barnets omsorgssituasjon er forsvarlig, forutsetter også samtaler med fosterforeldre og eventuelt andre som skole/barnehage samt ev. undersøkelse av andre opplysninger.

Departementet foreslår å presisere i forskriften at den som fører tilsyn skal ta kontakt med det enkelte barn. Når barnets alder og modenhet tilsier det skal barnet forespørres om sitt syn på oppholdet, se utkast til nytt tredje ledd i § 9. Departementet foreslår også å videreføre dagens regel om at det skal legges til rette for at barnet skal kunne ta opp eventuelle problemer uten at fosterforeldrene er til stede.

Adgang til fosterhjemmet

Nåværende første punktum i § 9 tredje ledd slår fast at tilsynsmyndigheten skal få adgang til fosterhjemmet når dette er nødvendig for å føre tilsynet. Denne bestemmelsen videreføres, men slik at tilsynsfører erstattes med "den som fører tilsyn". I henhold til annet punktum skal tilsynet tilrettelegges slik at barnet skal kunne ta opp eventuelle problemer uten at fosterforeldrene er til stede. Dette handler om uavhengighet og barnets medvirkning.

2.8 Krav til tilsynsrapportens innhold

Tilsynsrapportene er en svært viktig kilde til informasjon når det gjelder omsorgskommunens oppfølging av barn i fosterhjem, og fosterhjems kommunens vurdering av om hjemmet fortsatt oppfylder vilkårene for godkjenning som fosterhjem. Departementet legger derfor til grunn at det på tilsvarende måte som i dag skal utarbeides rapporter etter hvert tilsynsbesøk. Rapportene vil være et viktig grunnlag for barneverntjenesten i omsorgskommunens oppfølging av barnets omsorgssituasjon. Det er derfor av stor betydning at kommunene sørger for at de som skal utføre tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning om utforming av rapportene og om hva disse skal inneholde.

Som ledd i målet om å få et mer profesjonalisert tilsyn, bør det stilles tydelige krav til rapportens innhold. Rapporten skal inneholde selvstendige vurderinger fra den som utfører tilsynet med hensyn til om barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og om de forutsetninger som ble lagt til grunn ved plasseringen blir fulgt opp. Oppfølgingen av konkrete forutsetninger formulert i relevante grunnlagsdokumenter og omsorgsplan må kommenteres. Det må videre gå fram om det har vært samtaler med barnet og hvilke andre undersøkelser tilsynspersonen har foretatt. I tillegg bør det gå fram hva vurderingen av barnets situasjon bygger på, hvilke informasjonskilder som er benyttet og om det bør innhentes ytterligere informasjon fra miljøer som barnet er i. En nærmere konkretisering av hva rapporten skal inneholde vil etter departementets syn best la seg regulere i faglige retningslinjer.

Rapporten skal umiddelbart etter avsluttet tilsyn skrives og sendes til fosterhjems kommunen.

Den som fører tilsyn har videre en selvstendig opplysningsplikt til barneverntjenesten i omsorgskommunen, jf. barnevernloven § 6-4. Opplysningsplikten inntreer når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker.

Se forslag til endringer i forskriften § 9 fjerde ledd.

2.9 Krav til oppfølging av rapporten.

Dagens forskrift inneholder ikke krav til oppfølging av tilsynsrapporten ut over å angi hvilken instans som skal motta den. I Prop. 106 L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven* fremheves krav til oppfølging som ett av temaene som vil bli vurdert i forbindelse med utarbeidelse av forskrift.

Etter lovendringen vil fosterhjems kommunen ha et selvstendig ansvar for å følge opp rapportene, i kraft av totalansvaret for tilsyn med barn i fosterhjem. Dette innebærer at fosterhjems kommunen skal sikre at det foreligger en forsvarlig utformet tilsynsrapport. Normalt bør det ikke gå mer enn en uke fra rapporten er mottatt til den er kontrollert. Fosterhjems kommunen skal kontrollere at rapporten fra tilsynet gir tilstrekkelig informasjon til at formålet med tilsynet må anses ivaretatt. Dette innebærer blant annet at det bør skrives tilleggsrapport hvis rapporten har mangler. Om nødvendig må supplerende undersøkelser og vurderinger foretas. Fosterhjems kommunen må videre sørge for at rapporten umiddelbart oversendes barneverntjenesten i omsorgskommunen som har ansvar for barnet og oppfølgingen av fosterhjemmet. I tillegg må rapporten sendes barneverntjenesten i fosterhjems kommunen som har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmet. Når et barn er frivillig plassert i fosterhjem, må rapporten også sendes barnets foreldre.

Det er barneverntjenesten i omsorgskommunen som har ansvar for å følge opp barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. barnevernloven § 4-5 og 4-16. Dette betyr at det også er denne barneverntjenesten som har ansvaret for å følge opp innholdet i rapporten. Det er helt vesentlig at de forhold som avdekkes gjennom tilsynet blir fulgt opp av barneverntjenesten i omsorgskommunen, og at det utvikles gode rutiner for et slikt oppfølgingsarbeid og samhandling mellom fosterhjems kommunen og barneverntjenesten.

Fosterhjems kommunen skal ved etterfølgende tilsyn følge opp om forholdene er bedret. Dette kan innebære at det i noen tilfeller er nødvendig å føre tilsyn oftere enn fire ganger i året, jf. § 9 første ledd. Departementet foreslår å presisere i forskriften § 9 siste ledd at kommunen ved etterfølgende tilsyn skal påse at forholdene er fulgt opp.

Dersom det foreligger grunn til alvorlig bekymring for barnets situasjon i fosterhjemmet og omsorgskommunens håndtering av situasjonen, skal fosterhjems kommunen melde fra om forholdene til fylkesmannen som ansvarlig tilsynsmyndighet overfor kommunene.

Se forslag til femte og sjette ledd i § 9.

2.10 Fylkesmannens tilsyn

Departementet understreker at fylkesmannens tilsyn med at kommunen oppfyller sine tilsynsplikter, er et viktig bidrag til å styrke tilsynet med barn i fosterhjem. Fylkesmannens tilsynsansvar fremgår av barnevernloven § 2-3 b der det heter at fylkesmannen skal føre

tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av sine plikter etter barnevernloven kap. 1-9.

Alle kommuneplikter som følger av fosterhjemsforskriften vil være gjenstand for fylkesmannens tilsyn. I forslag til endringer i fosterhjemsforskriften stilles mer konkrete krav til tilsynets innhold, innholdet i tilsynsrapportene og oppfølgingen av tilsynsrapportene. Dette vil styrke fylkesmannens muligheter for å føre et godt tilsyn. I medhold av kommuneloven § 60 d kan fylkesmannen gi pålegg til kommunen om å rette forhold som er i strid med lov og forskrift.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene i reglene for tilsyn med barn i fosterhjem vil ha administrative og økonomiske konsekvenser for kommunene. I Prop. 106 L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven* legges til grunn at profesjonaliseringen av fosterhjemsbesøkene sammen med administrasjonsutgifter og opplæringskostnader vil gi merutgifter per tilsynsbesøk. I proposisjonen er de samlede merkostnadene for kommunene anslått til om lag 32 mill. kroner per år.

Forskriftsendringene gir i seg selv ingen økte administrative eller økonomiske konsekvenser for fylkesmennene. Departementet viser til at fylkesmennene kan videreføre sitt tilsyn med at kommunene oppfyller sine plikter overfor barn i barnevernet på samme nivå som i dag. Økt frihet for kommunene til å organisere tilsynet med barn i fosterhjem og skjerpede faglige krav gjør det imidlertid faglig ønskelig med en økning av fylkesmennes tilsyn med kommunene på dette området. I Prop. 106 L (2012-2013) fremgår at en slik økning av fylkesmennes tilsyn med det utvidete tilsynsansvaret for kommunene, vil medføre merutgifter for fylkesmennene på 10 mill. kroner per år.

Departementet vil komme tilbake til de økonomiske og administrative konsekvensene av lov- og forskriftsendringen i de årlige budsjettframleggene.

4. Forslag til forskriftsendringer

4.1 Endringer i forskrift om fosterhjem

§ 8 Fosterhjems kommunens plikt til å føre tilsyn med barn i fosterhjem

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet frem til barnet fyller 18 år.

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp. Dette omfatter også tilsyn med at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas på hensiktsmessig måte, herunder samiske barns rett til å ivareta språk og kultur.

Fosterhjems kommunen og omsorgskommunen kan inngå avtale om at omsorgskommunen skal ha ansvaret for at det blir ført tilsyn. Avtalen skal være skriftlig. Bli det inngått slik avtale plikter omsorgskommunen å melde fra til barneverntjenesten i fosterhjems kommunen om eventuelle misforhold i fosterhjemmet.

Fosterhjems kommunen skal gi tilsynsoppgaver til personer som er egnet til å utføre oppgaven. Kommunen skal sikre at den som fører tilsyn har en tilstrekkelig uavhengig funksjon i forhold til barneverntjenesten og fosterforeldrene. Kommunen skal tilstrebe at tilsynspersonen har samme kulturelle eller språklige tilhørighet som barnet eller besitter kompetanse i minoritetsbarns eget språk eller kultur.

Fosterhjems kommunen skal gi tilsynspersonene nødvendig opplæring og veiledning. Opplæringen skal blant annet omfatte rammene for barneverntjenestens ansvar for barnet, tilsynsfunksjonen, samtaler med barn, rapportskrivning og barnets rettigheter.

Fosterhjems kommunen skal ved barneverntjenestens godkjenning av fosterhjemmet orientere både barnet og fosterforeldrene om kommunens ansvar for tilsynet og hvem som skal føre tilsyn med barnet. Barnet skal informeres om at det når som helst kan ta opp eventuelle problemer i forhold til fosterhjemmet eller barneverntjenesten.

§ 9. Utføring av tilsyn og rapportering

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnet så ofte som nødvendig for å kunne oppfylle formålet etter § 8 annet ledd, men minimum 4 ganger i året. Dersom fosterhjems kommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan fosterhjems kommunen vedta at tilsynet skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som er fylt 15 år og som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn 2 år. Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal samtykke før slikt vedtak fattes.

Den som fører tilsyn skal få adgang til fosterhjemmet så ofte som nødvendig, jf. første ledd første punktum.

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. § 8 annet ledd. Den som fører tilsyn skal ta kontakt med det enkelte barn. Når barnets alder og modenhet tilsier det, skal barnet forespørres om sitt syn på oppholdet. Den som fører tilsyn skal legge til rette for at barnet kan ta opp eventuelle problemer uten at fosterforeldrene er tilstede.

Den som fører tilsyn skal utarbeide rapport etter hvert tilsyn. Rapporten skal gi en vurdering av barnets situasjon i fosterhjemmet, jf. § 8 annet ledd. Det skal gå frem hvilke forhold som har vært undersøkt og som vurderingen av barnets situasjon bygger på. Det skal videre gå frem hvilke informasjonskilder tilsynet bygger på, herunder om det har vært samtaler med barnet, og om det bør innhentes ytterligere informasjon fra miljøer som barnet er i. Rapporten skal umiddelbart sendes fosterhjems kommunen.

Fosterhjems kommunen skal kontrollere at rapporten fra tilsynet gir tilstrekkelig informasjon til at formålet med tilsynet må anses ivaretatt. Hvis rapporten har mangler, skal tilleggsrapport skrives, og om nødvendig må supplerende undersøkelser og vurderinger foretas. Endelig rapport som er godkjent av fosterhjems kommunen skal umiddelbart videresendes til barneverntjenesten i omsorgskommunen.

Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal umiddelbart sørge for å følge opp forhold som gir grunn til bekymring. Fosterhjems kommunen skal ved etterfølgende tilsyn kontrollere at forholdene er fulgt opp.

4.2 Endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven

§ 4. Politiattest for støttekontakter, personer som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak og personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem

Barneverntjenesten skal kreve politiattest etter barnevernloven § 6-10 første ledd fra støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak etter lovens § 4-4. Kommunen skal kreve politiattest etter barnevernloven § 6-10 første ledd fra personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem etter barnevernloven § 4-22.